

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

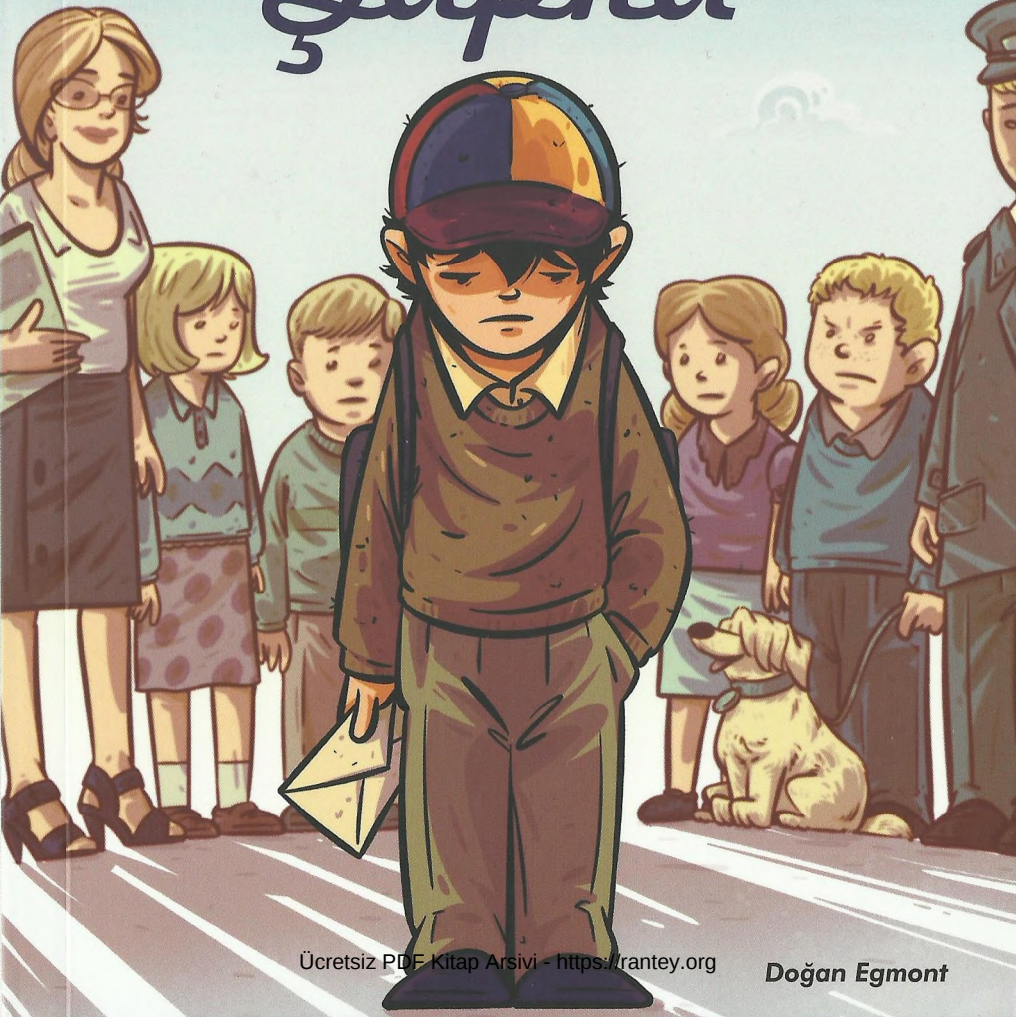
Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Livaneli

Şapka

Zülfü Livaneli

Şapka

Şapka

Yazan: Zülfü Livaneli

Kapak resmi ve iç resimler: Doruktan Turan

Arafat'ı Bir Çocuk adlı eserden uyarlanmıştır.

© 2019, Doğan ve Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

Tüm hakları saklıdır.

Adres: 19 Mayıs Cad. Golden Plaza No: 3 Kat:10 Şişli 34360 İstanbul

Tel: (0212) 373 77 00

www.de.com.tr

Her 2.000 adet, bir baskı olarak kabul edilmektedir.

1. Baskı: Aralık, 2019

ISBN: 978-605-09-6881-1

Sertifika no: 11940

Uyarlayan: Senem Kale

Kapak tasarımı: Serkan Yolcu

Grafik uygulama: Havva Alp

Basım yeri: Yıkılmazlar Basın Yayın Prom. ve Kağıt San. Tic. Ltd. Şti.

Adres: 15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad. No: 62/B Güneşli-Bağcılar /İSTANBUL

Tel: (0212) 515 49 47

Sertifika no: 45464

Toplu sipariş için tel: (0212) 373 77 44 **E-posta:** satis@de.com.tr

Zülfü Livaneli

Şapka

Doğın Egmont

Okumak gelecektir.

www.de.com.tr

“Babam gelmiş! Yaşasın!”

“Çok özledik seni tatlım, hoş geldin.”

“Ben de sizi çok özledim, gelin de size doya doya bir sarılayım.”

Ali ve annesi Sema, iş seyahatinden dönen babasına sıkıca sarıldı. Yılmaz, beş gündür Almanya'daydı ve her zamanki gibi bir sürü hediye almıştı.

Ali ve annesi neşeyle hediyelerini açtıktan sonra hemen masaya oturdular ve kahkahalar eşliğinde yemek yemeye koyuldular.

Yılmaz, çocukken ailesiyle Almanya'da yaşamıştı, yıllar sonra iş için tekrar gittiğinde, nereleri gezdiğini ve neler yaptığını anlattı da anlattı. Ardından da sandalyesinde geriye yaslanıp gülümseyerek oğluna döndü.

"Ben çok konuştum, biraz da sen anlatsana Alim, neler yaptın bugün okulda?"

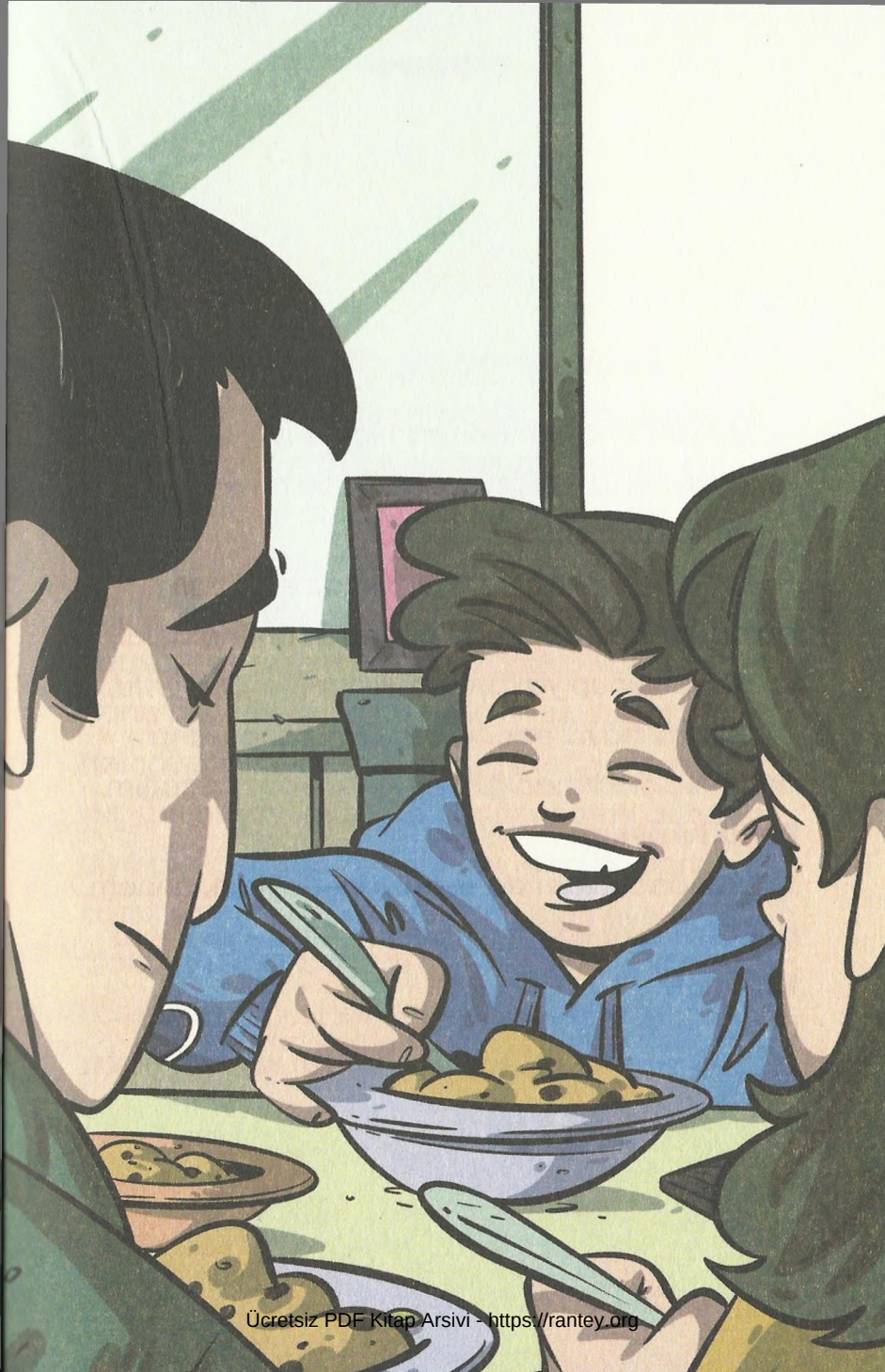
Ali neşeyle anlatmaya başladı.

"Baba biliyor musun, bugün sınıfımıza yeni bir öğrenci geldi. Adı... Adını boş ver, unuttum. Ona bir şaka yaptım, uf duymalıydın, çok komiktim."

Sema endişeli bir yüz ifadesiyle hemen sordu.

"Nasıl bir şakaymış bu Alicim?"

"Bugün yağmur yağıyordu ya, o da bahçeyi izliyordu. Zaten hiç konuşmuyor, hep pencereden dışarı bakıyor. Ben de tekerleme söylemeye başladım. Bütün sınıf da bana katıldı. 'Yağmur yağıyooor seller akıyooor, Arap kızını camdan bakıyoor.' Sonra hepimiz çok güldük."

"Ali sana inanamıyorum, hiç yakıştıramadım, arkadaşınızı üzeceğinizi düşünmediniz mi?"

"Ama anne, herkes güldü."

Ali ve Sema konuşurken, Yılmaz'ın gözleri doldu, bir an çocukluğu gözlerinin önüne geldi. Sonra yutkunup yavaşça oğlunun elinden tuttu.

"Alicim, haydi salona geçelim, sana daha önce hiç anlatmadığım bir hikâye anlatacağım. Kendi hikâyemi..."

Yıllar önce, tam da senin yaşındayken, annem, babam ve kız kardeşlerimle birlikte Almanya'ya taşınmıştık.

Babam bütün gün çalışıyordu. Eve biz yattıktan sonra gece geliyordu. Yaşadığımız apartman, köyümüze hiç benzemiyordu. Kız kardeşlerim ve annem evdeydiler. Bense okula gitmek zorundaydım ama çok korkuyordum çünkü konuşulan dili bilmiyordum. Çevremdeki herkesin sarı saçları ve mavi gözleri vardı; bana benzemiyorlardı. Kendimi okulda da mahallemizde de çok yalnız hissediyordum. Her gece, köyümüze ve anneanneme dönelim diye gizli gizli dua ediyordum. Ama dualarım kabul olmadı ve ben istemeye istemeye okula gidip gelmeye başladım. Her günüm daha kötü geçiyordu. Herkes benimle dalga geçiyor, arkamdan fısır fısır konuşuyordu.

Bir gün, eski eşyaların atıldığı bir yerde, bir şapka buldum. Uzun siperlikli, kırmızı, mavi, sarı dilimli bir boyacı şapkasıydı. Belki bu şapkayı takarsam, simsiyah saçlarımı görmezler, onlardan farklı olduğumu fark etmezler diye düşündüm.

Şapkayı gözlerimin üstüne kadar indiriyor, okulda, evde, sokakta başımdan hiç çıkarmıyordum.

Kıydan köşeden saçım görünmesin diye sıkı sıkı çekiştiriyor, önüme baktığımda bir şey göremiyordum. Sınıfta bile takıyordum onu; öğretmen tahtaya bir şey yazdığında, görebilmek için başımı iyice arkaya atmam gerekiyordu.

Babam şapkamı ilk kez gördüğünde çok kızmış, “Çıkar şu pis şeyi,” demişti.

Ben “Çıkarmam!” diye diretince de şapkayı kaptığı gibi hırsıyla yere fırlatmıştı.

O gece, el ayak çekildikten sonra kalkmış, şapkayı başıma geçirmiş, gene yatağa girmiştım.

En çok üzüldüğüm, babamın bana kızmasıydı. Yoksa okulda öğretmenlerimin durmadan, “Çıkar!” demelerine aldırıldığım yoktu.

Dillerini öğrenmeye başlasam da söylediklerinin yarısını anlamıyordum zaten. Bu yüzden derslerde bakışlarımı ya tahtanın köşesine ya cama ya sıraya diyor, gülümseyerek öylece oturuyordum.

Öğretmenlerim başta benimle çok konuşmaya çalıştılar.

Sanırım şöyle sözler söylüyorlardı.

“Hadi şimdi, biraz kendini anlat bize!”

Ya da, “Küçük dostum, böyle susarak bir yere varamayız ki!”

“Büyüyünce boyacı mı olmak istiyorsun?”

Okuldaki görevliler, benden cevap gelmeyince çaresizce birbirlerine bakıyorlardı.

Hiçkimse ile konuşmadan bütün gün sıramda oturuyor, son zil çalınca da çıkıp gidiyordum okuldan. Gittikçe daha çok üzülyordum. Eski arkadaşlarımı ve okulumu özlüyordum. Kimsenin beni sevmediğini, anlamadığını; giysilerimle, yüzümle, konuşmamla dalga geçtiklerini düşünüyordum. İçim de saçlarım gibi kapkara olmuştu sanki.

Eve gelip de annemi, kız kardeşlerimi görünce rahatlıyordum ama o zaman da babama ne kadar çok kızdığım aklıma geliyordu. Niye buraya gelmiştik ki?

Aslında cevabı biliyordum; köyümüzde yaşarken babam iş bulamıyordu, hiç paramız yoktu. Ama burada da kimsemiz yoktu. Zaman geçtikçe yalnızlığım artmaya başladı. Alaycı bakışlara karşı kalkan olan şapkam ve kötü sözlerden beni koruyan, maske gibi yüzüme taktığım gülümsemem dışında başka arkadaşım yoktu.

Bir süre sonra şapkam unutuldu, kimse başımdan çıkarmam için beni zorlamıyordu artık. Öğretmenler beni kendi halime bırakmaya karar vermişti ama sınıftaki çocukların bakışlarından kurtuluş yoktu.

Ben de yanımda çakı taşımaya başladım. Benimle dalga geçen çocuklara, cebimden ucunu gösteriyordum sadece. Çakı taşıdığım okulda yayılınca benimle uğraşmamaya başladılar.

E tabii bana da bir güç geldi. Uzun siperlikli alacalı şapkamla, sınıfta, bahçede, yemekhanede omuzlarımı iki yana sallayarak, efelenerek dolaşıyordum artık. Altı ay oluyordu okula başlayalı. Yarım yamalak da olsa, ne söylendiğini anlıyordum. İlk günlerdeki gibi değildim.

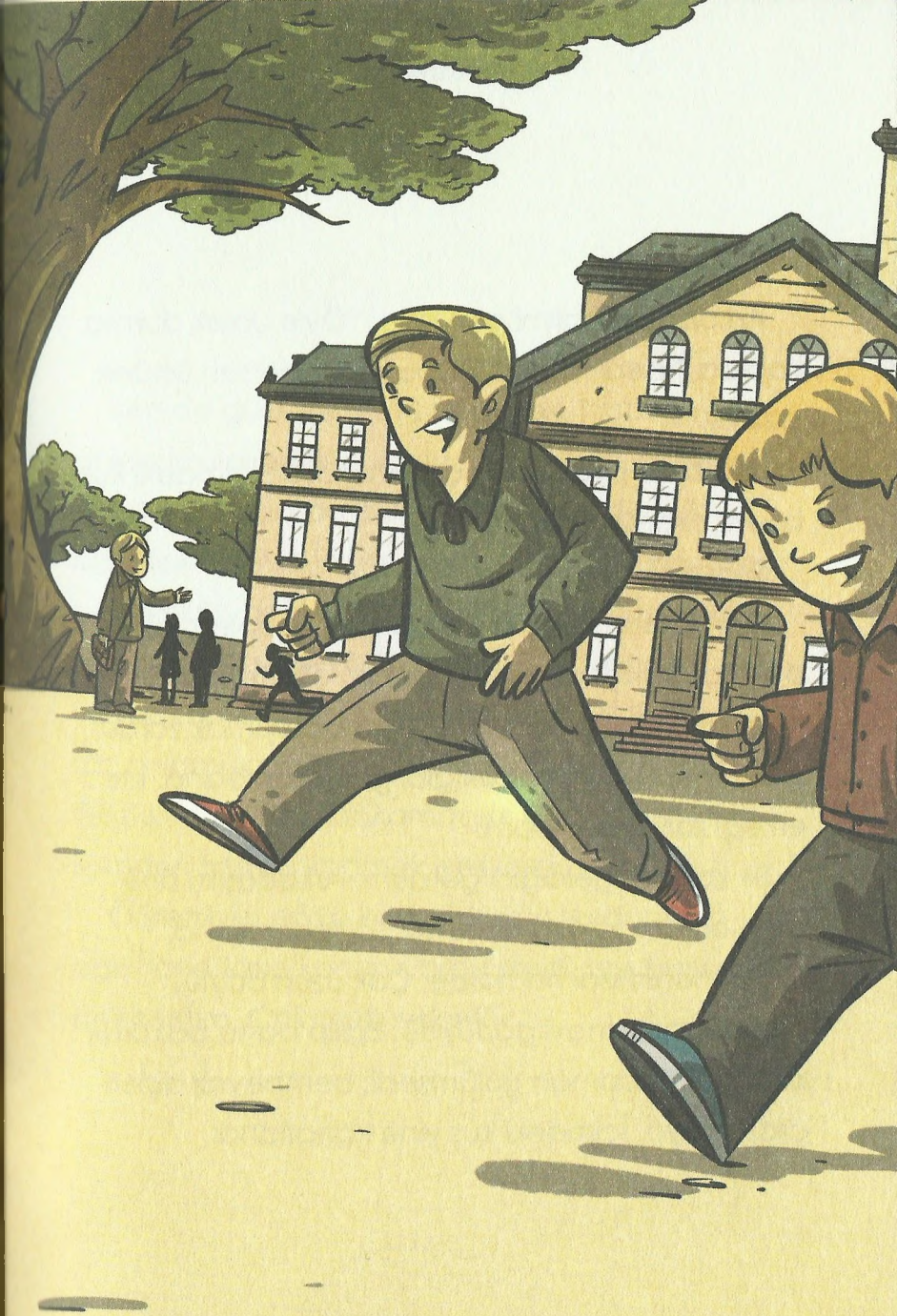
* * *

Okulun açıldığı ilk günü hatırlıyorum da; Türk komşumuzun çocuğu götürmüştü beni okula. Onlar, üç yıl önce gelmişlerdi buraya. Yabancı dili çok iyi konuşmasına rağmen sadece Türk çocuklarıyla oynuyor, "sarı yabanlar" dediğimiz çocukların yanına yaklaşıyorlardı.

O ilk sabah, kuş gibi atıyordu yüreğim. Korksam da minicik bir umut kanat çırpıyordu sanki. Okuldakiler belki de beni severlerdi.

Okula geldiğimizde zil çalmamıştı daha. Çocuklar bağıra çağıra bir top oyunu oynuyorlardı. Okulun kapısına gidip dikilmiştim. Çocukları izliyordum, belki bizi de yanlarına çağırırlardı...

Arkadaşım halimi görünce, "Öyle ürkek durma kapıda," dedi. "Korktuğunu belli edersen üstüne gelirler."

İkimizi de oyunlarına çağırmadılar. İçimdeki kuş kanat çırpmayı bıraktı.

Sonra zil çaldı.

Öğrecilerin hepsi sıra olup içeri girerken, bize baktılar. Bakışlarından bir anlam çıkaramamıştım. Kızgın mı, alaycı mı, yumuşak mı, anlamak zordu. Zaten hepsi aynı çocuk gibi geliyordu bana. Kızı erkeği zor ayırıyordum.

Bir kadının geldiğini gördüm. Arkadaşım öne çıkıp anlamadığım bir şeyler söyledi kadına. Öğretmenimizdi herhalde. Çok uzun boylu, sapsarı saçlı, mavi gözlüydü. Eğilip bana bakarak konuştu. Kocaman gülümsedi, bembeyaz dişleri çıktı ortaya. İçimdeki kuş yine kanatlandı.

Ben de güldüm. Ama nedense, hiçbir şey anlayamadığım için suçlu hissediyordum kendimi. Öğretmen beni omzumdan tutup sınıfa soktu. Kara tahtanın önünde durduk. Çocukların hepsi bana bakıyordu şimdi. Öğretmen konuşuyordu. Çocukların gözleri üstüme dikilmişti, mavi ve uzak... Nasıl davranacağımı bilmiyor, tek söz anlamıyordum. Yüzüme bir sıcaklık bastı. Gözlerimi kaldırıp bakamadım çocuklara. İçimden fırlayıp kaçmak geliyordu.

Öğretmen eğilip bana bir soru sordu. Ağır ağır, tane tane konuşuyordu şimdi. İşte bunu anlamıştım. Çok mutluydum.

Kısık sesle, "Yılmaz," dedim.

Öğretmen anlamamış gibi elini kulağına götürdü.

Bir kez daha, "Yılmaz," dedim.

"Yılmaz?" diye yineledi öğretmen.

Başımla evet işareti yaptım.

Öğretmen beni bir sıraya oturttu.

Rahatlamıştım. Parlak bir masa vardı önümde. Kapağı kalkıyordu. Kitaplar, defterler konuyordu içine. Öğretmen duvara renkli kâğıtlar asıp onları göstererek bir şeyler anlatıyordu. O an dediklerini anlamayı çok istemiştim.

Arada bir çocuklarla göz göze geliyordum. Şimdi de bakışlarını anlayamıyordum. Buz parçaları vardı sanki göz yerine.

Bir taş, ota, böceğe bakar gibi bakıyorlardı bana. Gözlerini de hiç ayırmıyorlardı. O andan sonra çevreme bakmamaya başladım. Gözlerimi sırama diktim. Sırtım kamburlaştı. Anlamadığım konuşmalar, köyümüzdeki ağaçların hışırtısı gibi geliyordu kulağıma.

Daha geçen Hıdırellez'de, anneannemle, köydeki evimizin bahçesinde çamurdan ev yapmıştık. İşte belki de o, çamurdan yaptığımız ev dileği yerine gelmiş, şimdi oturduğumuz eve taşınmıştık.

Bunları düşünürken sınıftan kopup, uzaklara gitmiş, hayallere dalmıştım.

Köyde kendi yaptığımız ev tek katlıydı. Kümesi, ahır vardı arkasında. Ama olsun! Şimdiki evimiz de güzeldi. Yedinci kattaydı. Asansörle çıkılıyordu. En çok dizleri ağrıyan anneannem sevinecekti bu asansör işine, yanımıza geldiği zaman. Anneannemin geleceği günü iple çekiyoordum. Kırış kırış eliyle başımı okşayıp göğsüne bastırmasını, beni "Kınalı kuzum," diye sevişini özlemiştim.

Köydeyken bazen ateşim çıktığında anneannem gelir, elini alınma koyar, dua okumaya başlardı. Daha anneannem ilk duasını bitirmeden uyuyakalır, mutlu rüyalara daldardım.

Kokular da değişmişti şimdi. Yeni yeni kokular tanıyordum şehirde. Taze ot kokusu kalmamıştı. Koyun sürülerinin, sığırların kokusu, ahıra girdiğinde insanın genzini yakan ama gene de tanıdık gelen o ağır koku, harman kokusu, yağmurlardan sonra kabaran toprağın kokusu kalmamıştı. Ama en çok aradığım, anneannemin kokusuydu.

Onu ne zaman özlesem, vedalaşırken boynuma taktığı mavi göz boncuğuna dokunurdum. Şimdi de, mavi, soğuk bakan gözlere karşı koruyacaktı beni. İçimi ısıtacaktır.

Yakında anneanneme mektup yazacaktım; burada olanı biteni, gördüklerimi, sarı yabanları anlatacaktım. Çocuklardan birini çağırır mektupları okuturdu anneannem. "Anneanne buraya geldiğinde," diye yazacaktım, "seni kuş gibi çıkaracağız bize. Bizim ev yüksek, köydeki gibi düzayak değil. Ama inip çıkan oda var. Neler var burada görülecek, bir bilsen anneanne. Birlikte gezeriz seninle, ikimiz gezeriz. Hele ben şunların konuşmalarını da bir öğreneyim..."

* * *

Zil çalınca, bir rüyadan uyanmış gibi oldum.

Öğretmen sınıftan çıkıp gitti. Herkes bahçeye fırladı. Bense oyalandım sınıfta. Sonra bahçeye çıktım. Gene o toplu oyundan oynuyorlardı. Kapının dibinde duvara dayanmış dururken, bütün yaşıtlarımdan daha ufak olduğumu fark ettim. Kolları kısalmış, yıpranmış kahverengi bir kazak vardı üstümde, oysa diğer çocukların giysileri yepyeni, rengarenkti.

Yeniden zil çalıp da içeri girdiğimizde, şişman bir çocuk gelip yüksek sesle bir şeyler söyledi. Anlamadan bakmış, sadece "Türk" sözcüğünü seçebilmişim.

Bütün çocuklar kahkahayla gülmeye başladılar. Şişman çocuk bütün gücüyle haykırıyordu bana doğru. Ağzında bir şeyler var da onları yere tükürüyor gibi gelmişti. Tıslaya tıslaya konuşuyordu. Pembe, çilli bir yüzü vardı. Gözleri pul gibiydi, ufacık. O bağırdıkça ellerini sıraya vurarak gülüyordu ötekiler.

Büzüldükçe büzülmüştüm oturduğum sıranın içine. Korkuyordum, çok korkuyordum hem de. Durmadan çilli çocuğun yüzüne bakıyordum. Kocaman açılmıştı gözlerim. Yüreğim pat pat vuruyordu. Uzaklara kaçmak istiyordu.

O sırada öğretmen geldi. Yerine oturdu herkes.

Ders boyunca ne zaman öğretmen tahtaya bir şeyler yazmaya başlasa, Çilli ve arkadaşları bana kâğıttan yaptıkları topları fırlatıyor, kendi aralarında gülüyorlardı.

Zil çalınca sınıftan koşarak çıktım. Okulun arkasındaki koruda bir tepecik vardı. Doğru oraya gittim.

Gözlerimi kapatıp anneannemle konuşmaya başladım.

“Benimle dalga geçiyorlar anneanne. Ben böyle nasıl yaşarım? Okula gitmek istemiyorum. Ne olur gel de beni kurtar. Türkiye'ye, köyümüze dönmek istiyorum.”

Ağlamaya başladığımı gözlerimden yaşlar aktığında fark ettim. Büzülmüş otururken soğuktan birbirine vuruyordu dişlerim. Sonra aniden bastıran akşam karanlığının, yüksek yapıları, yolları, okulu sardığını gördüm. Sokak lambaları, sisli bir aydınlıkla parlamaya başladılar.

Ben de buz kesmiş ellerimi pantolonumun ceplerine soktum. Kırık dökük, eve döndüm.

Kapıyı annem açtı. “Nerede kaldın?” diye sordu sertçe.

Yanıtlamadım. Babam salonda oturmuş, dilini anlamasa da televizyon seyrediyordu.

İçeri odaya geçerken karnım ağrımaya başladı. Annem gelip kapıyı açtığında, karanlık odada yatağın üstüne oturmuş ağladığımı gördü.

“Ne oldu Yılmaz?”

Yatağımda, yanıma oturan anneme sıkıca sarılıp hıçkırırken “Karnım ağrıyor,” diye mırıldandım.

“Geçer geçer, ağlama,” dedi annem. Sonra da kardeşlerime bakmak için çıkıp gitti.

Kaç kez dilimin ucuna dek geldi ama sınıftaki çocukların benimle dalga geçtiğini söyleyemedim. Annem gittikten sonra yatakta uzun süre yattım ama uyuyamadım. İçerden televizyonun sesi geliyordu. O çilli sarışın çocuğun yüzünü görüyordum sürekli. Gülerken, kâğıt toplarını atarken...

* * *

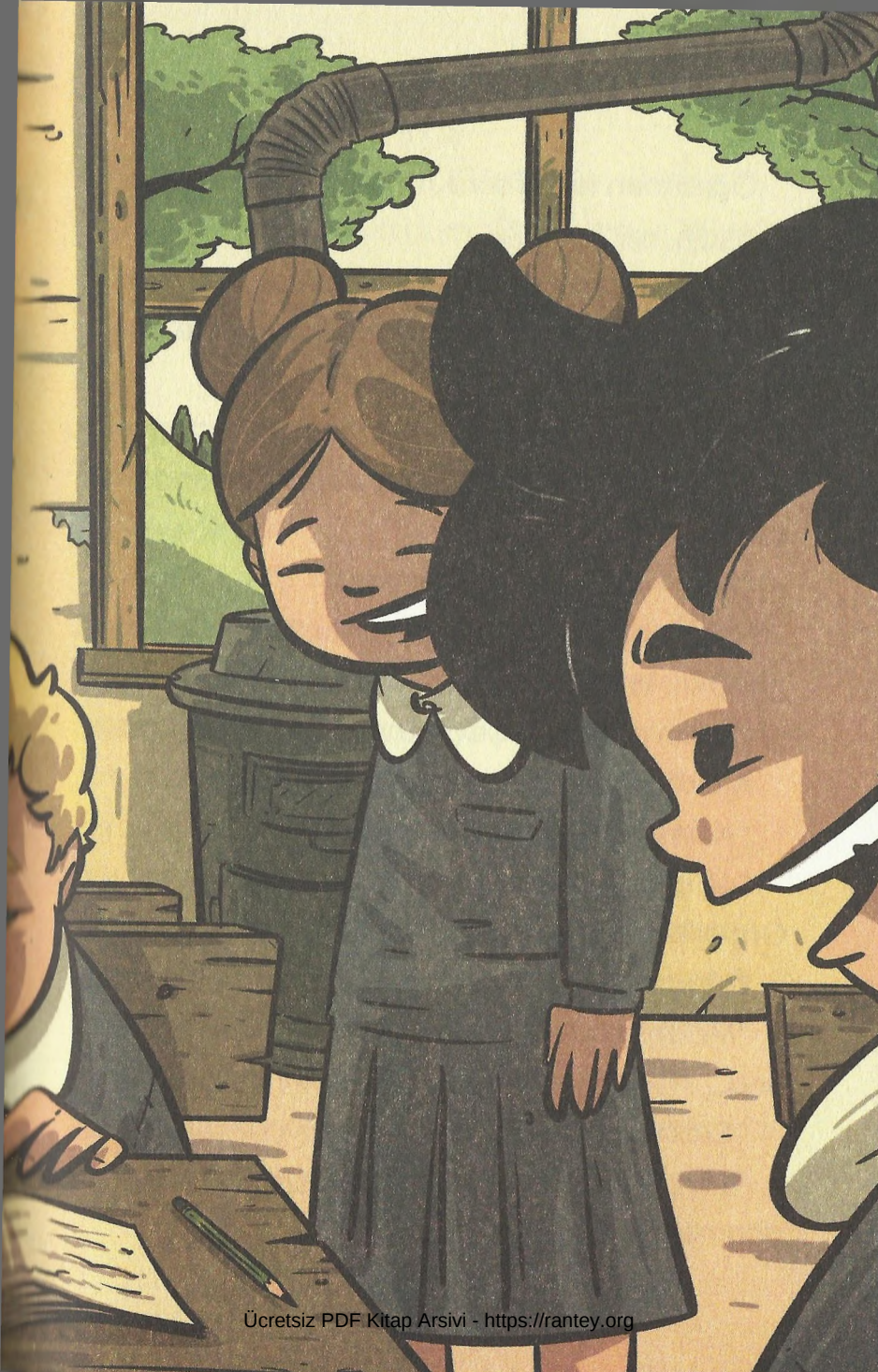
Rüyamda eski sınıfıma ışınlandım. Sonunda dualarım kabul olmuş, köyümüze dönmüştük. Çok sevinmiştim. Yanımda, can arkadaşım oturuyordu. Kafamı çevirince bir de ne göreyim, sarışın çocuk da yan sıradaydı.

Öğretmenimiz onun önünde durup gülümseyerek sordu.

"Adın ne?"

Öğretmene anlamadan bakıyordu sarışın çocuk, sanki o da ışınlanmış gibi şaşkıındı.

Öğretmen tekrar sordu.

"Adın ne?"

Cevap alamayınca önce kendi adını söyledi sonra eliyle çocuğu işaret ederek "Adın ne?" diye sordu yine.

"Adını söylesene!" diye dürttü bir arkadaşım. Dürtüşle irkildi sarı çocuk. Sıranın öbür ucuna kaçtı.

"Adın ne? Adın ne? Adın ne?"

Herkes bir ağızdan bağıırıyordu. Bir şenlik yeri gibi oldu sınıfın içi. Sarışın, saçları güneşte pırıl pırıl parlayan çocuğun çevresinde arılar gibi döndük.

Artık öğretmen de kızgın görünüyordu.

"Adın ne? Adın ne? Adın ne?"

Sarı çocuk ağlamaya başladı birden. Gözlerinden yağmur gibi döküldü yaşlar.

Öğretmen elini kaldırdı, susturdu çocukları.

"Madem adını söylemiyor, biz bir ad verelim ona."

"Çilli olsun!" dedi biri.

"Çilli! Çilli!" diyerek sarışın çocuğun çevresinde dönmeye başladık.

Nefes nefese uyandım. Gördüğüm rüyanın etkisinden kurtulamıyordum. Oh olsundu Çilli'ye.

* * *

Aylar geçti; herkesten korktuğum kâbus gibi günler yerini şapkamla cesaret kazandığım günlere bıraktı.

Bir gün Çilli'yi takip etmeye karar verdim. Okul dağıldıktan sonra ne yaptığını izliyordum. Ötekiler de zalimdi ama elebaşı hep oydu. Yapmadığını bırakmıyordu bana sınıfta. Çilli, okuldan sonra eve gidiyor, köpeğini alıp dışarı çıkıyordu. Beyaz, yumuk yumuk, kafasındaki tüyden gözleri bile görünmeyen, küçücük bir köpekti.

Böyle on beş-yirmi gün izledim onu. Bir plan yoktu kafamda. Onu üzecek bir şeyler yapmak istiyordum. Ama ne?

Arkadaşları yoktu Çilli'nin. Hep köpeğiyle geziyordu. Konuşuyordu onunla. Öpüp seviyordu. Bir gün kolladığım fırsat kendiliğinden doğdu.

Büfeden bir şey alıyordu Çilli. Köpeğin kayışını elinden bırakmıştı. Köpek yağmur oluğunun dibine doğru uzaklaşırken aklıma geldi. Hızla atılarak köpeğin boynuna bağlı olan kayışı yakaladım ve koşmaya başladım.

Yıldırım gibi gidiyordum. Bir zorluk çıkarmıyordu küçük köpek. Çilli'nin çığlıklar atarak bağırıldığını duydum. Ses arkada kaldı. Soluk soluğa daldım koruya.

Köpeği bir ağaca sıkıca bağladım. Çevreyi dinledim. Gelen giden yoktu. İzimizi bulamayacaktı Çilli. Köpek, gözlerini örten tüylerin arasından ürkek ürkek bana bakıyordu. Bir kütüğün üstüne oturdum. Köpeğin gözleri hâlâ üstümdeydi.

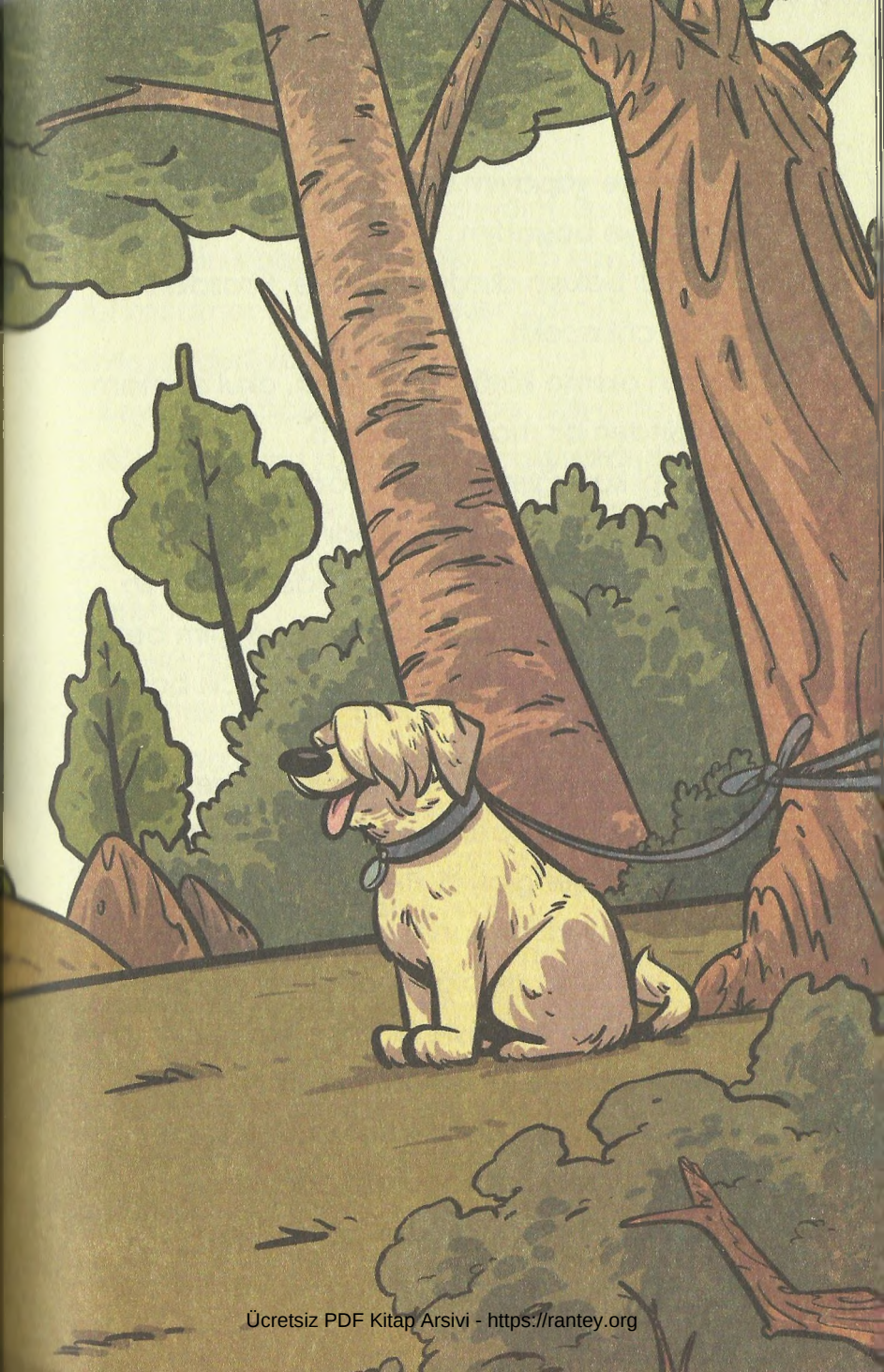
"İşte!" diye bağırdım boşluğa.

"İşte elimde artık köpeğin, şimdi de benimle dalga geçecek misin Çilli?"

Korunun derinliklerine doğru bağırıyor, elimi kolumu sallıyordum.

Koru sessizdi. Dalların hışırtısından başka bir ses yoktu.

"Şimdi ne yapayım ben buna?" diye düşünmeye başladım.

Karşılıklı bakışıp durduk köpekle. Birazdan karanlık çökecekti.

Birden aklıma kötü bir fikir geldi, okul çantamı açıp içinden bir makas çıkardım.

Köpeği kucağıma aldım. Gözlerini örten tüyleri ktır ktır kesmeye başladım. Tepesi açıldı köpeğin. Önce güldüm ama birden kafasının üşüyebileceği aklıma geldi. Ne yapmıştım ben? Çilli'yi üzme istemiştin ama bu köpecik bana bir şey yapmamıştı ki.

Çözdüm köpeği. Çilli'nin evinin önüne gidip gizlice bıraktım. Köpek son bir kez bana baktı, affettim seni der gibiydi. Peki ya ben kendimi affedecek miydim? Sonra birden havlamaya başladı, sahibine geldiğini haber veriyordu.

Keşke benim de böyle bir köpeğim olsaydı diye içimden geçirirerek mutsuz mutsuz eve gittim.

Evde de sıkıntım geçmedi. Kardeşlerimle oynadım, anladığım kadarıyla ödevlerimi yapmaya çalıştım. Sonra hemen yattım.

Rüyamda yine köyümüzdeydim. Bu sefer, Çilli'nin minik beyaz köpeğini bizim köyün kurt gibi kocaman çoban köpekleri sarmıştı. Köpeğe havlayıp duruyorlardı.

Beyaz süs köpeği, dili dışarıda, titriyordu.

Rüyamda onu kurtarmaya çalışıyordum.

"Durun, o size bir şey yapmadı," diye bağırarak uyandığımda ağlayasım gelmişti, pişman olmuştum.

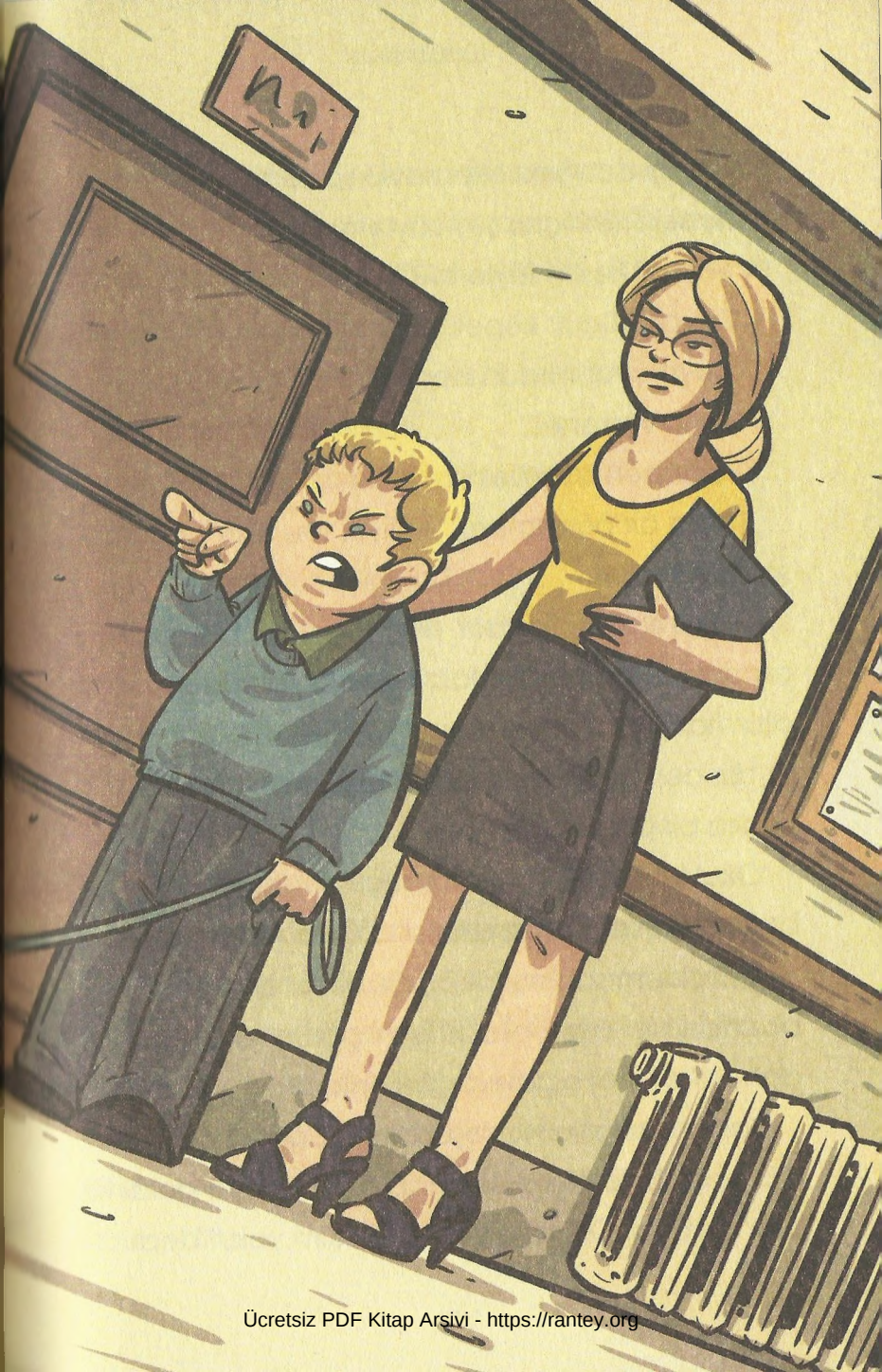
Okula doğru yavaş yavaş yürürken hep anneannemin yüzü geldi aklıma; bu yaptığımı bilse, bana ne kadar kızardı diye düşündüm.

Okula girdiğimde, neye uğradığımı şaşırdım çünkü Çilli köpeğini okula getirmiş, öğretmene gösteriyordu ağlayarak. Eyvah!..

Öğretmen beni yanına çağırdı, Çilli'yi ve köpeğini de alarak öğretmenler odasına götürdü bizi.

Odaya girdiğimizde omzuma dokunarak "Bu köpeği sen mi bu hale getirdin?" diye sordu, eskisi gibi gülümsemiyordu.

Ne yapacağımı bilemeyip sadece gülümsedim, hiçbir şey söylemedim.

"Sen mi kestin tüylerini?"

"Zavallı küçük köpekçik!"

"Duymuyor musun beni?"

"Yanıt versene!"

Gülümsemeye devam ettim.

Başka bir öğretmen, "Anlıyor mu bizi?" diye sordu.

Gene sesim çıkmadı. Utanıyordum, okuldan çıkmak, koruya gitmek, bir ağacın altında oturmak istiyordum.

"Bir çevirmen gelsin, öyle konuşalım," dedi başka bir öğretmen.

Okul yönetimi için içinden çıkamayınca, bizi bırakıp derse gönderdiler.

Kurtuldum sanmışım önce. Ama akşam, eve okuldan bir kâğıt yolladıklarını görünce, işlerin daha da kötüye gideceğini anladım.

Babam kâğıtları komşumuzun oğluna okuttu. Okula çağırıldığını anlayınca "Çalışmaya geldim ben buraya. Okula gidecek vaktim yok," dedi.

Bunun üzerine öğretmen bir çevirmenle birlikte evimize geldi. Babama uzun uzun anlattılar olanı biteni. Odamda oturup konuşmaları dinledim. Bir süre sonra beni çağırdı.

"Doğru mu köpeğin tüylerini kestiğin?"

Susup baktım sadece.

"Niye yaptın? Ne istedin köpekten?" diye bağırdı.

Susup gözlerimi yere indirdim.

"Babana yanıt versene Yılmaz!" diye uyardı annem. Korkudan, utançtan donup kaldığımı anlayınca da, beni elimden tutup odama götürdü.

Babam bildiği birkaç yabancı sözcükle gelenleri uğurladı. Konuşmayı yeni öğrenen çocuklar gibi kesik kesik konuşuyordu.

O gece odamdan hiç çıkmadım, cezalıyım. Daha da sinirlenmiştim Çilli'ye. Öğretmenlerim, annem, babam, diğer çocuklar... Hepsi onun yüzünden bana kızgındı, beni sevmiyorlardı. Bir kitap açıp okumaya başlamıştım ki, uykuya dalıverdim.

Rüyamda Çilli'nin beyaz köpeciğine su veriyor, başını okşuyordum; çevrede bizim dev çoban köpekleri yoktu.

Uyandığımda, yüzümde bir gülümseme vardı. Hemen hazırlanıp okula gittim.

Sırama oturup kimseyle konuşmadan resim yapmaya başladım. Büyük küçük, farklı renklerde ve türlerde bir sürü köpek çiziyordum. Belki bugün daha güzel bir gün olur diye düşünürken öğretmenimiz mutsuz bir yüz ve sert bir sesle "Günaydın!" dedi. Dersi yaparken de kuşkuyla beni süzüyordu. Sanki bir şey arıyordu. Babam gelmediği için mi kızgındı? Yoksa başka bir şey mi olmuştu?

Oysa ne olursa olsun bana, en iyi davranan insandı okulda. Hiçbir zaman ötekiler gibi olmamıştı. Ama o gün bir değişiklik olduğunu sezdim.

İkinci derste kapı açıldı. Müdür içeri girdi.

"Anahtar kayboldu dün," dedi. "Okulun bütün kapılarını açan anahtar. Hepiniz çevrenizi arayın, bulursanız hemen getirin bize. Çok önemli."

Durdu. Öğretmenle bakiştılar.

Müdür bana doğru geldi, elini omzuma koydu.

"Şimdi biz şu küçük Türk dostumuzla konuşacağız biraz."

Hiç kıpırdamadım yerimden. Resim yapmayı sürdürdüm. Öğretmen geldi bu kez yanıma.

"Seni dışarı çağırıyorlar," dedi. "Hadil!"

Kalktım yerimden. Öğrencilerin keskin bakışları arasında hep birlikte çıktık. Koridorun sonuna doğru boş bir sınıfa gittik.

Üç adam daha vardı içeride. Beni hepsinin karşısında bir sandalyeye oturtular.

"Anahtarı senin aldığını söylediler Yılmaz," dedi müdür. "Onu isteyecektim senden."

Her zamanki gülümsememin ve şapkamın arkasına saklanmışım çünkü ne yapacağımı bilmiyordum.

"İnan ki başına iş açılmayacak. Ama hemen ver şu anahtarı."

Söylediklerinin çoğunu anlıyordum ama anahtarı neden benden istediklerini bir türlü anlayamıyordum.

“Bu amcalar polis!” Arkasında oturan iri yarı adamları gösterdi müdür. “Anahtarı bulmaya geldiler buraya. Anlıyor musun? Bulmadan gitmeyecekler.”

Yüzümdeki gülümseme uçup gitti, anlamıştım. Benim çaldığımı sanıyorlardı anahtarı.

Uzaklara gitmek istiyordum yine, kanatlanıp uçmak ve köyümüze konmak istiyordum.

“Söyle bize, anahtar nerede?”

Polislerden biri kalktı yerinden. Yanıma geldi. Yüzüme doğru eğilerek sordu:

“Hadi söyle artık küçük arkadaş!”

Fısıltıyla söylemişti ama anlamıştım. Konuşmazsam belki de bana ceza vereceklerdi.

“Bilmiyorum!” dedim.

“Biliyorsun.”

“Bilmiyorum.”

“Biliyorsun küçük dostum.”

“Bilmiyorum, bilmiyorum!”

“Biliyorsun, birazdan da tatlı tatlı anlatacaksın bize!”

Çaresizlikle bakındım çevreme; öğretmenim ve müdür bana inanmıyorlardı, onlar da çaldığımı düşünüyorlardı.

Bu arada öteki polis de geldi yanıma.
Omzumdan tuttu.

"Birine mi verdin anahtarı?"

Müdür, "Bak şimdi arkadaşını getireceğim.
Yüzüne karşı söyleyecek," dedi.

Sınıftan dışarıya çıktı.

"Bir yere mi sakladın? Herkes yanlışlık yapabilir,
korkma."

"Yoksa cebinde mi?"

"Bilmiyorum! Bilmiyorum! Bilmiyorum ben!"

"Üstünü ararım ama," dedi polis.

Saçlarım siyah, onlardan farklıym diye mi beni
hırsız sanıyorlardı?

Bu sırada müdür, anahtarı kaybeden çocukla
girdi içeri.

"Anlat!" dedi.

Duraksadı çocuk. "Kazağımı unuttuğum için okula dönmüştüm," dedi. "Sonra kapıyı kilitledim. Tam gidiyordum, Yılmaz önüme çıktı. Yanında iki tane daha kara kafalı vardı. Büyüktüler. Elimden anahtarı zorla alıp kaçtılar."

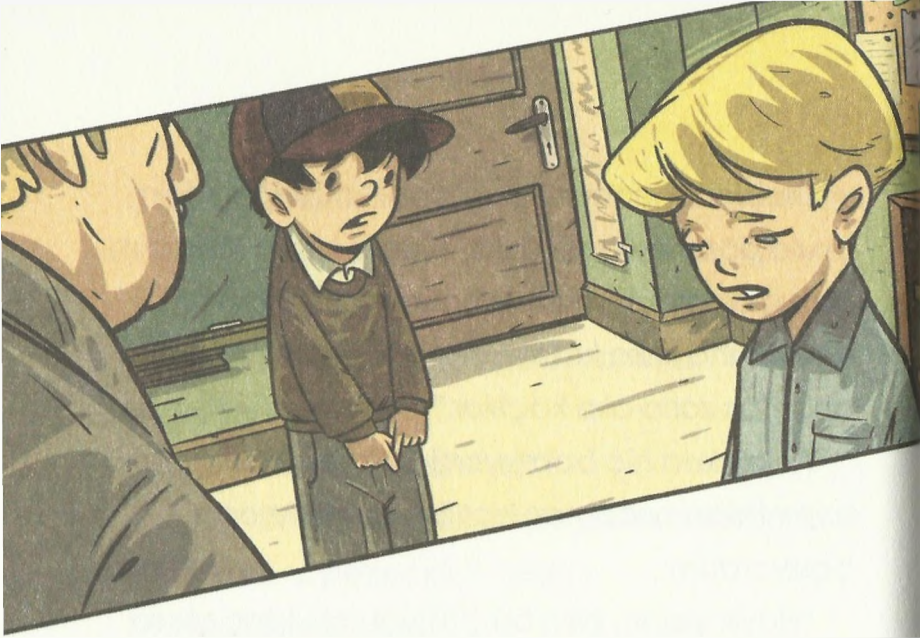
Anlatırken hiç bakmıyordu bana. Bense şaşkınlıktan kocaman açtığım gözlerle ona bakıyordum.

"Hayır, yalan, ben bu çocuğu okuldan sonra hiç görmedim, anahtarı da almadım, haberim yok, yalan söylüyor," demek istedim...

Yapamadım...

"Bunlar hep bana düşman, beni sevmiyorlar, benimle dalga geçiyorlar. Onlar sarı saçlı, ben kara. Kara kafa diyorlar bana hep, kara kafa aşağı, kara kafa yukarı. Anneannem bildi de mavi göze karşı mavi boncuk astı boynuma," diye bağırmaya çalıştım...

Yapamadım.

Ağzımı açtım sonra kapadım; o kadar korkmuştum ki bir şey söyleyemedim. Bildiğim tüm sözcükleri unutmuştum.

Polisler çevremi sarmışlardı. Soruyorlar, soruyorlar, soruyorlardı.

"Ne yaptın?"

"Ceza verelim mi?"

"Söylemeyecek misin?"

Parmaklarını yüzüme doğru sallıyordu polisler. Hep üstüme eğiliyorlar, öfkeyle konuşuyorlardı. Ne kadar geriye çekilsem de kurtulamıyordum üstüme gelenlerden. Bir gölün ortasıındaydım sanki. Sular yükseliyor, boğuyordu beni.

Konuşulanları anlamıyordum artık; dişlerimi, yumruklarımı sıkmış, titriyordum yalnızca.

Çilli'nin köpeği geldi o an gözümün önüne, tıpkı rüyamdaki gibi...

Ben Çilli'nin beyaz köpeğiydim, etrafımda bizim köyün çoban köpekleri havlıyordu sanki.

Köpekler "Babana söyleriz seni," diyorlardı, "Okuldan da atarlar artık seni," diyorlardı.

Bu sırada kapı açıldı. Öğretmenim girdi. Ne zaman çıkmıştı ki?

Yanında, sınıfın sessiz çocuklarından biri vardı.

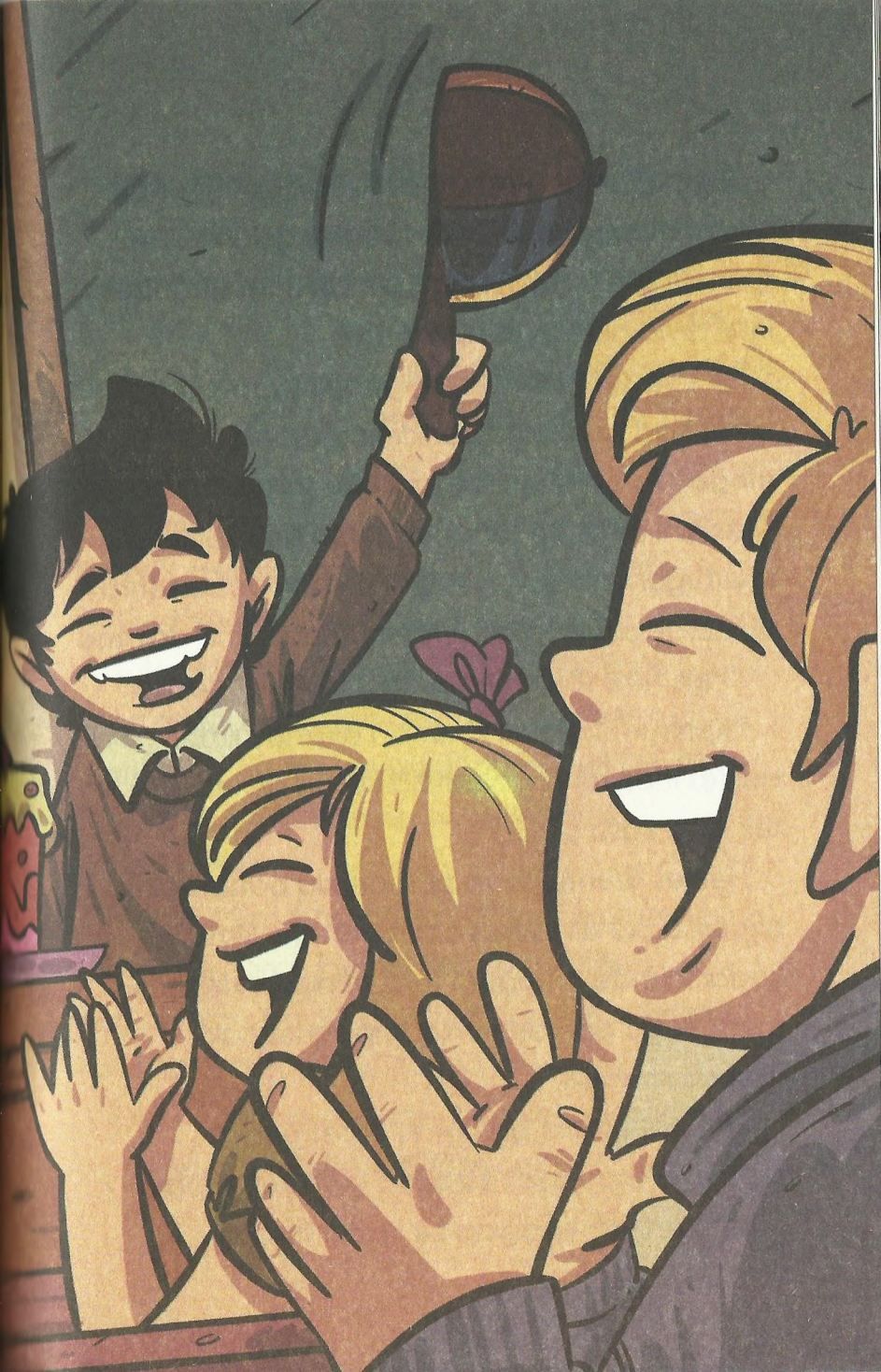
"Çocuklara anahtarı tekrar sorunca, Peter'in aklına bir şeyler geldi," dedi. Eskisi gibi gülümsüyordu öğretmenim bana.

"Dinleyelim," dedi müdür.

Peter, "Dün okuldan birlikte çıktık," dedi. "Yılmaz da bizimle çıktı. Evlerimiz yan yana olduğu için biliyorum. Doğru evine gitti. Sonra da akşama kadar hiç ayrılmadı bahçeden."

O an mutluluktan gözümün önüne yine köyümüz geldi, bu kez Çilli'nin köpeği mutluydu, anneannem kucağına almıştı onu.

Bu mutlu resim kafamdan silinip gittiğinde bir de baktım odadaki herkes bana gülümsüyor. Çıkmıştı işte ortaya, ben çalmamıştım anahtarı. Peki ama neredeydi anahtar?

Bir süre sonra okulun anahtarını yemekhanenin arkasında buldular. Çiçeklerin arasına düşmüş meğer. Anahtarı yitiren çocuğu sorguya çektiler. Kazağını aldıktan sonra anahtarı geri vermeyi unuttuğunu, fırlayıp çıktığını anlattı. Daha sonra aklına geldiğinde anahtarı düşürdüğünü anlamış.

“Peki niye söylemedin doğrusunu?” dediler.

“Korktum,” dedi. “O anda aklıma Yılmaz geldi. Herkes inanırdı onun çaldığına. Siz de inanırdınız, tek kara kafa o.”

Herkes üzüntüyle ve pişmanlıkla bana baktı, birden ağlamaya başladım ben de. Şimdiye kadar içimde tuttuğum tüm yalnızlığı, kızgınlığı, mutsuzluğu gözyaşlarımla atıp kurtulmak istiyordum sanki.

Beni öyle ağlar görünce, öğretmenim hemen bana sarıldı. Biz sınıfa giderken müdür, öğretmenimin kulağına bir şeyler fısıldadı.

Sınıfta herkes bana bakıyordu. Öğretmen yanlış anlama olduğunu ve anahtarı benim çalmadığımı herkese anlatmıştı ki, kapı çaldı.

Müdür, elinde kocaman bir pasta ile gülerek içeriye girdi. Pastayı öğretmenin masasının üstüne yerleştirdi ve ortaya gelerek “Arkadaşınız Yılmaz anahtar işine çok üzüldü,” dedi.

“Bir yanlış anlama oldu. Oysa biz çok seviyoruz Yılmaz'ı. Hepimiz çok seviyoruz, değil mi?”

“Evet, evet!” diye bağırdı herkes.

Duyduklarıma inanamadım. İçime öyle bir mutluluk doldu ki ilk kez bütün dişlerimi göstererek, kocaman güldüğümü hatırlıyorum. Sonra da utanıp hemen elimle ağzımı kapamıştım.

Müdür, “Şimdi bu pastayı Yılmaz kesecek. Herkes bir parça alacak. Böylece tatlıya bağlanacak bu iş,” deyip beni yanına çağırdı, elime bir bıçak verdi. Donup kalmıştım.

Şimdi herkesin önünde, hayatımda gördüğüm en güzel pastayı ben mi kesecektim?

Ben bunları düşünüp pastaya bakarken öğretmenim, "Yılmaz'ın ne güzel saçları var," dedi. Sonra da sınıfa dönüp "Hepimiz istesek çıkarmaz mı acaba şapkasını?" diye sordu.

Şapkamı çıkarmaktan korksam da bu güzel anı bozmamak için çekip çıkardım başımdan.

Sonra da pastadan koca bir dilim kesip sınıfın en arkasında oturan Peter'e götürdüm. Peter şaşkın şaşkın bakarak aldı pastayı.

Bunu gören müdür ile öğretmenim, beni tebrik ettiler. Birkaç dakika içinde bütün sınıf gülüp şakalaşarak pastalarımızı yemeye başlamıştık. Bütün korkular, yalanlar geride kalmıştı sanki.

Ders bitip de zil çalınca herkes koşarak çıktı sınıftan. Bense her zamanki gibi yavaş yavaş toplanıyordum. Tam o sırada yanıma Peter geldi. Gülümsemesi yetti. Anlamıştım ne demek istediğini. Evlerimiz çok yakındı. Birlikte yürüyebilirdik.

Yol boyunca pek konuşmadık ama biliyordum, o da ben de kendimizi daha güçlü hissediyorduk.

O benim ilk sarı kafalı arkadaşım, ben de onun ilk kara kafalı arkadaşydım.

Arada sırada, birbirimize gülümsüyor, yerdeki bir taşa tekme atıp kahkahalarla gülüyorduk.

Eve gireceği zaman, "İstersen bize gel, oynarız," dedi Peter.

İşte o an milyonlarca pasta yemiş kadar mutlu oldum. Hemen "Olur," dedim.

Apartmanın beşinci katına çıktık. Peter anahtarla kapıyı açtı, "Gel," dedi.

Bir küçük sehpa duruyordu girişte. Üstünde telefon vardı. Gerçek olduğuna inanamamıştım çünkü pek çok kişinin evinde telefon yoktu o yıllarda.

Bir yabancıнын evine ilk kez giriyordum. Heyecandan neredeyse bayılacaktım.

"Anne!" diye bağırdı Peter. "Biz geldik, arkadaşımıla."

İçerden bir kadın sesi geldi:

"Arkadaşın mı? Adı ne?"

"Yılmaz!"

"Kim?"

"Yılmaz, Türk," dedi arkadaşım ve içeriye gitti.

Aynada kendime baktım. Saçımı, üstümü düzeltip heyecanla beklemeye başladım.

Peter geri geldiğinde ağlayacakmış gibi baktı yüzüme. "Annem yabancılarla oynamama izin vermiyor," dedi. "Yarın okulda görüşürüz."

O an, içimi bir ateş bastı, yanaklarım kızardı. Sanki gözüm bile kararmıştı. Peter'in el sallamasına karşılık veremedim kendimi merdivenlere attım, koşu koşu eve gittim.

* * *

"E sonra ne oldu baba? Devam etsene anlatmaya. Hiç arkadaşın olmadı mı okulda, hep yalnız mı kaldın?"

"Hayır oğlum, sonraları arkadaşlarım oldu ama ilk yılım çok zor geçti. Peter bile sadece uzaktan gülümsemekle yetindi.

Yani, benim hikâyem çok da mutlu bir sonla bitmedi. Belki... sen, sınıfında, o adını hatırlayamadığın arkadaşının hikâyesinin mutlu bitmesini sağlayabilirsin."

"Peki ama nasıl? Ya herkes benimle dalga geçerse?"

"Nasıl yapacağını ben söyleyemem, senin bulacağını eminim çünkü. Hadi çok geç oldu şimdi, güzelce uyu, rüyada mutlu sonu görürsün belki."

O gece Ali bir sürü rüya gördü. Çilli, babasının çocukluğu, köpekler, öğretmenler, sınıftaki arkadaşları...

Sabah kalktığıında içinde bir sıkıntı vardı, ne yapacağını hâlâ bilmiyordu.

Kahvaltı ederken umutsuz gözlerle tabağına bakıyordu ki, aklına bir fikir geldi. Babası dün akşam ona ne demişti?

"Belki... sen, sınıfında, o adını hatırlayamadığın arkadaşının hikâyesinin mutlu bitmesini sağlayabilirsin."

O zaman Ali de babasının kaldığı yerden devam ettirecekti hikâyeyi.

* * *

Ali okulun bahçesine girdiğinde neşelendi, herkes birbiriyle şakalaşıyor, konuşuyor, gülüşüyordu. Bir kişi hariç...

Uzaktan ona gülümsedi ama yanına gidip konuşmadı. Sürprizi bozmak istemiyordu.

Bütün gün geçmek bilmedi, Ali dakikaları sayıyor, sabırsızlanıyordu.

Son ders zili çaldığında herkes hızla toparlanıp sınıftan çıktı. Tabii yine bir kişi hariç...

Ali hemen Kadem'in sırasına gitti. Adını bu sefer unutmamıştı. Hiçbir şey söylemesine gerek yoktu. Sadece gülümsedi. Kadem de ona gülümsedi. Gülümsemeleri yetti.

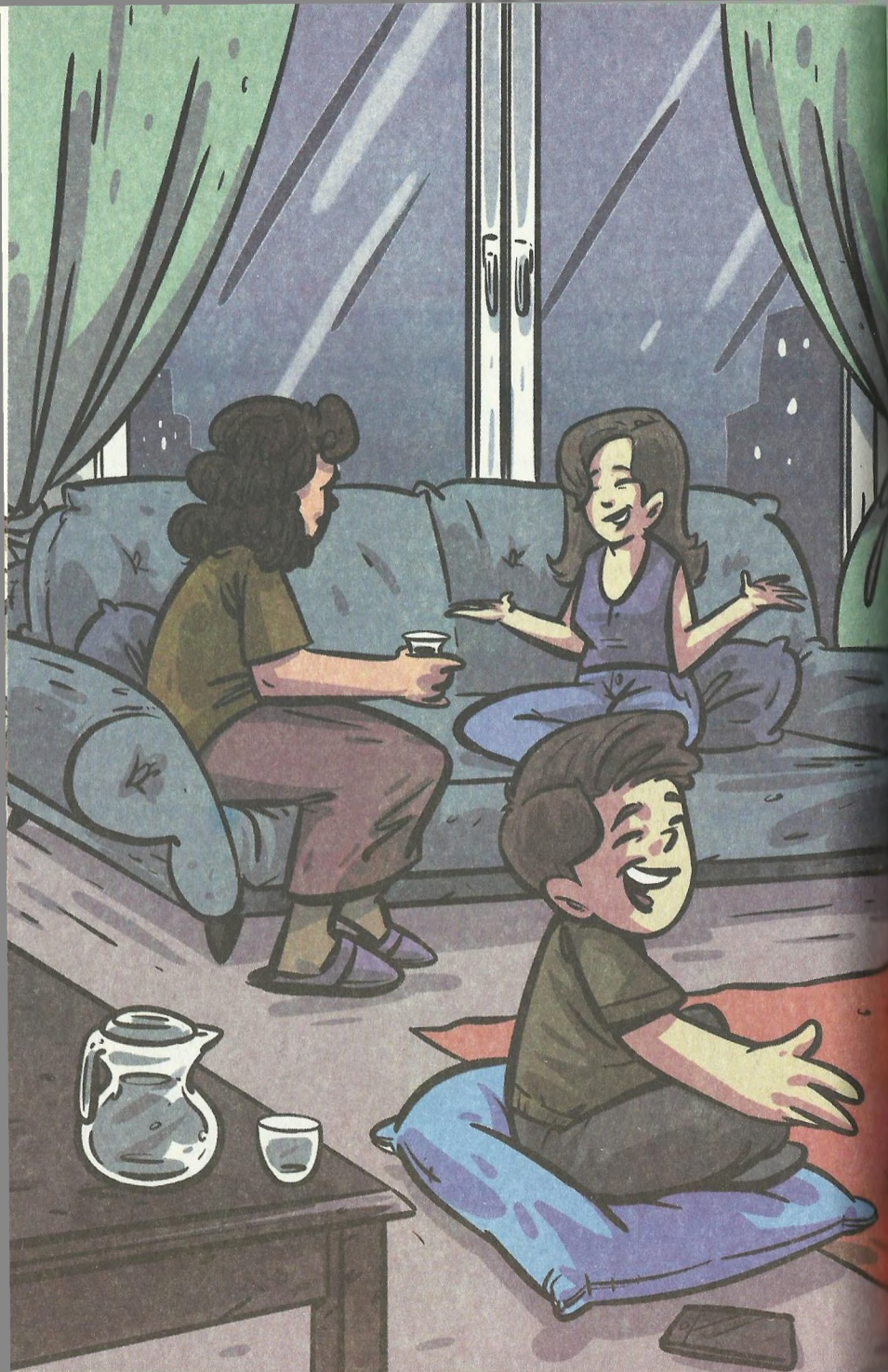
* * *

O akşam Kadem ve ailesi için yepyeni mutlu, umutlu bir hikâye başladı.

Yılmaz, Sema ve Ali, yeni arkadaşları Amir, Emine ve Kadem ile bol kahkahalı bir akşam yemeği yedi.

Ali, Kadem'e yeni deney setini gösterirken, büyükler de hafta sonu için yapacakları pikniği planlıyorlardı.

MUTLU SON

Zülfü Livaneli

Yazar ve müzisyen. Romanları 40 dilde yayımlanan Ömer Zülfü Livaneli, 1946 yılında doğdu. Ankara'da Maarif Koleji'nde okudu, Stockholm'de felsefe ve müzik eğitimi gördü. Harvard ve Princeton gibi saygın üniversitelerde konferanslar ve dersler veren, romanları, fikirleri ve müziği ile dünya basınında övgülerle karşılanan bir sanatçı olan Livaneli, edebiyat, müzik ve sinema alanlarında 30'dan fazla ulusal ve uluslararası ödül sahibi. Livaneli, 1999 yılında San Remo'da En İyi Besteci ödülüne layık görüldü. Müzik eserleri Londra, Moskova, Berlin, Atina, İzmir senfoni orkestraları tarafından icra edildi ve Zubin Mehta, Simeon Kogan gibi şeflerce yönetildi.

Türkiye dışında Çin Halk Cumhuriyeti, İspanya, Kore ve Almanya'da da çok satanlar arasına giren romanlarıyla, Balkan Edebiyat Ödülü'ne hak kazandı. ABD'de Barnes & Noble Yeni Büyük Yazarların Keşfi Yarışması'nda finalist olarak ödül aldı. İtalya ve Fransa'da Yılın Kitabı Ödülü'ne, Türkiye'de ise Yunus Nadi Ödülü'ne ve Orhan Kemal Roman Armağanı'na layık görüldü. ABD'de Missouri Üniversitesi, romanlarını ders kitabı olarak okuttu. Livaneli, dünya kültür ve barışına yaptığı katkılardan ötürü 1996 yılında Paris'te UNESCO tarafından Büyükelçilikle onurlandırıldı ve Genel Direktör danışmanlığına atandı. 2002-2006 yılları arasında TBMM'de ve Avrupa Konseyi'nde milletvekilliği görevinde bulundu.

Livaneli'nin yeni nesiller için yazdığı *Rüzgârlar Hep Gençtir*, *Son Ada'nın Çocukları*, *Arkadaşıma Veda* ve *Şapka*, gençler ve çocuklar tarafından büyük bir sevgiyle karşılanarak, pek çok okulda okutulmaya başladı.

<http://www.livaneli.gen.tr>

<http://www.livaneli.net>

Uzun zaman önce, köyünde ailesiyle
yaşayan siyah saçlı bir çocuk vardı.
Fakat bir gün, babası daha iyi bir iş bulabilsin diye,
sarı saçlıların çoğunlukta olduğu bir ülkeye taşınmak zorunda kaldı.
Çocuk orada, kendini farklı ve yalnız hissetti
çünkü hep onunla dalga geçiyorlardı.
Belki de, siyah saçlarını bir şapkanın altına gizlerse,
onu da oyunlarına çağırırlardı.
Yıllar geçti, siyah saçlı çocuk büyüdü ve bir oğlu oldu.
Oğlunun da, sınıfına yeni gelen arkadaşıyla dalga geçtiğini duydu.
Ve başladı hikâyesini anlatmaya...
Oğlu, babasını dinledikçe, arkadaşını ne kadar kötü
hissettirdiğini anladı.
Ve arkadaşını mutlu etmek için bir plan yaptı.

Zülfü Livaneli bu kez, yuvalarından koparılan,
göç etmek zorunda kalan çocukların arkadaşlarıyla
el ele yürüyebilecekleri barış dolu bir gelecek için yazdı!..

Resimleyen
Doruktan Turan

